

Årsmelding 2020 - LEFO – Legeforskningsinstituttet

Nedstengningen av Norge som følge av koronapandemien har preget LEFOs arbeid i 2020. Vi rakk akkurat å gjennomføre det årlige nordiske forskerseminaret før innstramningene ble innført 12. mars. Store deler av året har LEFOs medarbeidere hatt hjemmekontor. Til tross for dette har det vært mulig å gjennomføre de fleste planlagte forskingsaktivitetene.

Professor Erlend Hem ble i september 2020 ansatt som ny instituttsjef. Avtroppende instituttsjef Karin Isaksson Rø fortsetter som seniorforsker i 50 % stilling.

1.1 Viktige forskningsområder i 2020

Vi har studert endringer i legers jobbtilfredshet, helse og opplevd stress relatert til arbeidet, faktorer som påvirker rekruttering til allmennmedisin, legers involvering i kvalitetsarbeid og forskning, samt legers holdninger til håndtering av sosial ulikhet i klinisk arbeid i Norge.

- Prosjektet *Godt samspill mellom ledere og leger – bra for pasienter* følger opp det treårige prosjektet *IDOQ – Interactions among Doctors professional fulfilment, Organizational factors and Quality of patient care*. I nært samarbeid med to sykehus i Norge og ett i USA setter vi her søkelyset på lederes forståelse av hvordan balansen mellom profesjon, organisasjon og kvalitet i behandlingen håndteres.
- *Betydning av veiledning og supervisjon i spesialistutdanningen* er tema for et av doktorgradsprosjektene, og gjennomføres av en ph.d.-kandidat fra LEFO. Datainnsamlingen til første artikkel, som er en litteraturoversikt, ble gjennomført i 2020.
- I prosjektet *Bra for legen – bra for pasienten* undersøker vi legers grunner for å oppsøke kollegial støtte ved Ressurssenteret Villa Sana og støttekollegaordningen, og ser på hvordan det går med leger i ett til tre år etter bruk av slike tilbud. En ph.d.-kandidat tilknyttet LEFO analyserer kvalitative data i dette prosjektet.
- *Fastlegenes rolle i depresjonsbehandling i kommunene* er et prosjekt finansiert av Norges forskningsråd under ledelse av NORCE Norwegian Research Centre AS. LEFO bidrar i en arbeidspakke der vi samler inn data fra fastlegene i Legepanelet. Hensikten er å få legenes vurderinger av hvordan behandling fungerer for pasienter med depresjon, ikke minst med henblikk på koordinering av tjenester mellom ulike aktører som NAV, spesialister og fastleger.

1.2 Forskersamarbeid, nettverk og oppdrag

LEFO har siden 2013 arrangert det nordiske forskningsseminaret *Interactions among Professions, Organizational factors and Quality of care (IPOQ)*. LEFO arrangerte det sjette IPOQ-seminaret 2.-3. mars 2020 med 36 deltakere. Tema var *Digitalizing and new technology: Impacts on work climate, professional identity and patient care – Challenges and opportunities*.

I 2020 har LEFO bidratt med kvalitetssikring, gjennomgang og tolkning av resultater fra elektroniske undersøkelser til medlemmer. LEFO har også veiledet og undervist på profesjonsutdanningen i medisin, på master- og doktorgradsnivå. En doktorgradsstipendiat veiledet fra LEFO disputerte høsten 2020 ved OsloMet. LEFO veileder LIS2-leger i kommunikasjon og etikk og er fagfellevurderere for internasjonale vitenskapelige tidsskrifter.

Av andre oppdrag kan nevnes programsensur av masterprogrammet i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi ved Universitetet i Bergen, ledelse av Ethics Advisory Board i EU-kommisjonens Human Brain Project fram til sommeren 2020, og nasjonal fagfelle vurdering for kvalitetssikring av rapporten om Norge i WHO's serie *Health Systems in Transition*. LEFO har også deltatt i abstraktvurderingskomiteer for to internasjonale kongresser.

Artikkelen *Do you recommend cancer screening to your patients? A cross-sectional study of Norwegian doctors* (BMJ Open 2019; 9: e029739) av Berit Bringedal, Atle Fretheim, Stein Nilsen og Karin Isaksson Rø vant *EuroMinnies*-prisen (se: [LEFO - Legeforskningsinstituttet - Innlegg | Facebook](#)) for beste vitenskapelige artikkel i 2019. Forskere i LEFO var første- og sisteforfatter på artikkelen. Prisen ble utdelt i april 2020.

I 2020 etablerte LEFO en avtale med statistiker, som hadde kurs om analyse av longitudinelle data for instituttets ansatte.

Sentrale norske samarbeidspartnere:

- Avdeling for atferdsmedisin og Senter for medisinsk etikk, begge ved Universitetet i Oslo
- Område for helsetjenester, Folkehelseinstituttet
- Senter for profesjonsstudier, OsloMet
- Forskningscenteret Akershus universitetssykehus HF
- NORCE Norwegian Research Centre AS
- Institutt for global helse og samfunnsmedisin, Universitetet i Bergen

Internasjonalt samarbeid:

- Institutet för stressmedicin (ISM) og Sahlgrenska Universitetssjukhuset/Sahlgrenska Akademin, Göteborgs universitet, Sverige
- Lärande Infomatik, Management og Etik (LIME), Karolinska Institutet, Stockholm
- The Oxford Uehiro Centre for Practical Ethics, Oxford University, Storbritannia
- Institute for Social Medicine and Epidemiology, University of Lübeck, Tyskland
- Work & Organizational Psychology, University of Macedonia, Thessaloniki, Hellas
- University Hospital of California, San Francisco (UCSF), USA

LEFO har også styreverv i European Association for Physician Health (EAPH).

1.3 Datagrunnlag

Legepanelundersøkelsen er en avgjørende datakilde for LEFO. Det består av et representativt utvalg på ca. 2300 yrkesaktive leger med hovedstilling i Norge. Annethvert år får deltakerne tilsendt et omfattende spørreskjema. Høsten 2020 gjorde LEFO et grundig arbeid med å utarbeide et nytt spørreskjema som sendes ut i januar 2021. Legepanelet ble etablert i 1994 og de longitudinelle dataene fra undersøkelsen er unike i norsk og internasjonal sammenheng. Vi samarbeider med Tjenester for Sensitive Data (TSD) ved Universitetet i Oslo, Norsk senter for forskningsdata (NSD) og Statistisk sentralbyrå for sikring av deltakernes personvern.

I forskningen bruker LEFO også kvalitative data fra intervjuundersøkelser samt data fra andre spørreskjemaundersøkelser.

1.4 Forskning og forskningsformidling

LEFOs forskning sørger for at legenes egne opplevelser og synspunkter kommer til orde, noe som er viktig for deres arbeid og for utformingen av helsetjenesten og helsepolitikken.

I 2020 publiserte instituttet fem originalartikler i fagfellevurderte vitenskapelige tidsskrifter:

- Birkeli CN, Rosta J, Aasland OG, Rø KI. *Hvorfor velger leger seg bort fra allmennmedisin? / Why are doctors opting out of general practice?* Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. <https://doi.org/10.4045/tidsskr.19.0597>
- Holmstrøm P, Halberg S, Björk-Eriksson T, Lindberg J, Olsson C, Bååthe F, Davidsen P. *Insights gained from a systematic reanalysis of a successful model-facilitated change process in health care.* Systems Research and Behavioral Science 2020;1–11. <https://doi.org/10.1002/sres.2724>
- Isaksson Rø K. *Kan sykdomsforebyggende tiltak for leger påvirke risikofaktorer for suicid?* Suicidologi 2020; 25: 4-12. <https://doi.org/10.5617/suicidologi.8270>
- Rosta J, Bååthe F, Aasland OG, Isaksson Rø K. *Changes in work stress among doctors in Norway from 2010 to 2019: a study based on repeated surveys.* *BMJ Open* 2020; 10: e037474. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2020-037474>
- Ruud N, Løvseth LT, Isaksson Rø K, Tyssen R. *Comparing mental distress and help-seeking among first-year medical students in Norway: results of two cross-sectional surveys 20 years apart.* *BMJ Open* 2020; 10: e036968. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2020-036968>

I tillegg har LEFOs forskere publisert 11 kommentarartikler i spalten *Legelivet* i Tidsskrift for Den norske legeforening, samt publisert artikler i tidsskriftene *Utposten* nr. 7-2020 og *Ramazzini* nr. 4-2020.

Øvrig formidling av forskningsresultater gjøres via foredrag på konferanser og i ulike legegrupper, via nettsider og Facebook. Resultater formidles også i populærvitenskapelige artikler og kronikker samt ved intervjuer i media.

Se www.lefo.no for en nærmere beskrivelse av publikasjoner og pågående prosjekter. LEFO har egen profilside på Facebook: www.facebook.com/Legeforskningsinstituttet

1.5 Bemanning og økonomi

LEFO har en stab på åtte personer og er i hovedsak finansiert av stiftelsen Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP). LEFOs forskere veileder for tiden åtte doktorgradsstipendiater.

Medarbeidere i LEFO har bistillinger ved Ressurssenteret Villa Sana, Avdeling for atferdsmedisin ved Universitetet i Oslo, Institutet för stressmedicin i Göteborg og ved NORCE Norwegian Research Centre AS.